

Omställning, fast situation eller etablerat anfall?

– En deskriptiv studie om gjorda mål och målgivande passningar av de fyra bäst placerade lagen under 2010 års världsmästerskap i fotboll.

Emil Hedestig, William Strömberg,
Olof Unogård

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Taktikanalys 10:2010
Tränarprogrammet 2009-2012
Handledare: Mårten Fredriksson

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med detta arbete är att kartlägga och jämföra anfallsspelet hos de fyra högst placerade lagen, Spanien, Holland, Tyskland, Uruguay, under världsmästerskapen i fotboll 2010 i Sydafrika.

Våra frågeställningar är:

- Hur många mål görs via a) etablerade anfall? b) omställningar? c) fasta situationer?
- Från vilken planzon görs respektive lags mål och varifrån slås den målgivande passningen?

Metod

Metoden för arbetet har varit en analog bearbetning av filmmaterial för 2010 års världsmästerskap i fotboll och då för de fyra högst placerade lagen; Spanien, Holland, Tyskland och Uruguay. Data har sedan sammanställts i tabellform, samt bokförts i karta över fotbollsplanen indelade i tio zoner.

Resultat

Resultatet visar att flest mål gjordes via etablerade anfall (27/47) och att lika många mål (10/47) gjordes via omställning respektive fasta situationer. Flest mål (36/47) kommer från planzon 8 (straffområdet), följt av planzon 5 (8/47) och därefter planzon 4 (1/47) och 6 (2/47). Flest målgivande passningar kommer från planzon 8 (13/45), följt av planzon 5 (12/45) och därefter planzon 7 (7/45).

Slutsats

Den slutsats vi kan dra av arbetet är att de analyserade lagen lyckas göra många mål via etablerade anfall inom straffområdet och göra färre mål via omställningar och fasta situationer.

Innehållsförteckning

1	Introduktion.....	1
1.2	Bakgrund.....	1
1.3	Syfte och frågeställningar.....	1
1.4	Metod.....	2
1.4.1	Begrepp.....	2
2	Resultat.....	4
2.1	Hur många mål görs via etablerade anfall, omställningar och fasta situationer?.....	6
2.2	Från vilken planzon görs respektive lags mål och varifrån slås den målgivande passningen?	7
	Diskussion.....	10
	Käll- och litteraturförteckning.....	12
	Bilaga 1	
	Bilaga 2	

Tabell- och figurförteckning

Figur 1	– Planzoner på motståndarens planhalva, utgångszon i lagets egen planhalva.....	2
Figur 2	– Totalt antal mål, fördelat på omställning, etablerat anfall och fast situation, för de fyra högst placerade lagen i VM 2010 Sydafrika.....	6
Figur 3	– Antal mål fördelat på typ av mål för respektive lag	6
Figur 4	– Antal mål och assist fördelade på planzoner U-9.....	7
Figur 5	– Spaniens målgivande passningar (röd heldragen pil), sett över planzonerna, samt mål utan målgivande passning (blå streckad pil) och mål efter förflyttning (drivning) av boll från enskild spelare (lila kurvig pil)	8
Figur 6	– Hollands målgivande passningar (röd heldragen pil), sett över planzonerna, samt mål efter förflyttning (drivning) av boll från enskild spelare (lila kurvig pil).....	8
Figur 7	– Tysklands målgivande passningar (röd heldragen pil), sett över planzonerna, samt mål efter förflyttning (drivning) av boll från enskild spelare (lila kurvig pil).....	9
Figur 8	– Uruguays målgivande passningar (röd heldragen pil), sett över planzonerna, samt mål utan målgivande passning (blå streckad pil) och mål efter förflyttning (drivning) av boll från enskild spelare (lila kurvig pil)	9
Tabell 1	– Målstatistik för Spanien under VM 2010 Sydafrika	4
Tabell 2	– Målstatistik för Holland under VM 2010 Sydafrika	4
Tabell 3	– Målstatistik för Tyskland under VM 2010 Sydafrika	5
Tabell 4	– Målstatistik för Uruguay under VM 2010 Sydafrika	5

1 Introduktion

Detta projekt ingår i kursen Träninglära II (7,5 hp) vid Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm. Projektet innehåller en deskriptiv studie på Spaniens, Hollands, Tysklands, samt Uruguays herrlandslag i fotboll under världsmästerskapen 2010 i Sydafrika.

1.2 Bakgrund

Tidigare forskning inom området taktikanalys av fotboll, och då med särskild tyngdpunkt vid avslut av anfall och skapande av målchanser, har bland annat visat på vilka ytor de flesta målen görs ifrån och från vilka ytor de målgivande passningarna kommer ifrån (C. Andersson & K. Eriksson, 2001). Därtill har en annan studie påvisat hur lyckosamma anfallen är med utgångspunkt vid hörnor (M. Palmén & O. Sahlgren, 2006). En tredje studie tar upp hur många mål som gjordes i relation till antalet skapade målchanser under VM 2006, samt på vilket sätt målen gjordes (K.M. Mårtens, 2007).

Vårt angreppssätt för denna studie är att jämföra anfallssätten, det vill säga hur målen kommer till samt från vilken planzon (se 1.4 Metod för begreppsförklaring) respektive lag gör sina mål, för de fyra högst placerade lagen under VM 2010. Framförallt är vi intresserade av Tysklands och Spaniens anfallsspel, då vi anser att de spelade en underhållande fotboll som samtidigt renderade goda resultat. Det kan dock vara intressant, ur forskningssynpunkt, att jämföra med de två övriga lagen, Uruguay och Holland, som nådde långt i samma slutspel men som inte nödvändigtvis spelade en, i vårt tycke, lika underhållande anfallsfotboll.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med detta arbete är att kartlägga och jämföra anfallsspelet hos de fyra högst placerade lagen, Spanien, Holland, Tyskland, Uruguay, under världsmästerskapen i fotboll 2010 i Sydafrika.

Våra frågeställningar är:

- Hur många mål görs via a) etablerade anfall? b) omställningar? c) fasta situationer?
- Från vilken planzon görs respektive lags mål och varifrån slås den målgivande passningen?

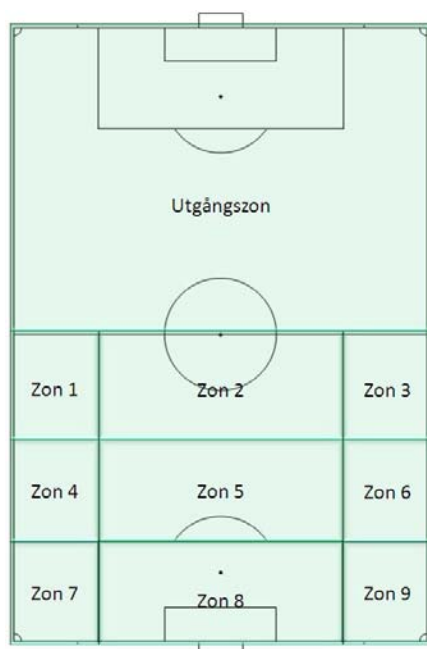
1.4 Metod

Filmmaterialet är i m4v.-, mp4.- och avi.-format och har förts över till extern hårddisk från Svenska Fotbollförbundets filmarkiv via vår kontakt med matchanalytikerna Paul Balsom och Ulf Kristiansson. Filmmaterialet har sedan bearbetats analogt i mediaspelarna *VLC Player*, *Windows Media Player*, samt *QuickTime Player*. Materialet har bearbetats på så sätt att målen i respektive match klassificerats som antingen omställning, etablerat anfall eller fast situation, samt att bokföring skett över varifrån målet gjordes och varifrån den eventuellt målgivande passningen slagits. Bokföringen skedde i karta över fotbollsplanen indelade i förutbestämda zoner (se figur 1).

1.4.1 Begrepp

I avhandlingen används följande uttryck, där de flesta definitionerna har hämtats från Svenska Fotbollförbundets Tränarutbildning *Bas*, som har en tydlig fotbollskoppling och/eller - innebörd:

Planzon: Fotbollens spelplan har delats in i totalt tio planzoner, en utgångszon på lagets egen planhalva och nio på motståndarnas planhalva, detta för att kategorisera målen och målgivande passningar på ett överskådligt sätt.

Figur 1. Planzoner på motståndares planhalva, utgångszon i lagets egen planhalva.

Fasta situationer: Fasta situationer är hörnspark, inkast, frispark straffspark, avspark, inspark och nedsläpp. I detta arbete berörs endast hörnspark, straffspark, frispark och inspark.

Omställning: Omställning är övergången till anfalls- eller försvarsspel och kan sägas råda till dess att laget hunnit inta sina utgångspositioner.

Etablerat anfall: Etablerat anfall kan, grovt sett, definieras som motsatsen till omställning. Bägge lagen är organiserade i sina utgångspositioner när anfallet inleds. Dock kan en omställning gå över i ett etablerat anfall om omställningen inte leder till ett avslut. Laget ”börjar om” och försöker istället behålla bollinnehavet och etablera ett längre anfall.

2 Resultat

Resultatet visar att Tyskland gör flest mål (16) av de fyra högst placerade lagen i Världsmästerskapen, därefter Holland (12), Uruguay (11) och slutligen Spanien (8). Data har indelats i tabeller för typ av mål (omställning, etablerat anfall, fast situation), samt för vilken planzon (figur 1) målet och målgivande passning kommit ifrån.

Tabell 1. Målstatistik för Spanien under VM 2010 Sydafrika.

Spanien	Mål	Målgivande passning
Omställning	3	
Etablerat anfall	4	
Fast situation	1	
Planyta		
Utgångszon		
1		
2		1
3		
4		
5	1	1
6	1	
7		1
8	6	3
9		1

Tabell 2. Målstatistik för Holland under VM 2010 Sydafrika.

Holland	Mål	Målgivande passning
Omställning	2	
Etablerat anfall	8	
Fast situation	2	
Planyta		
Utgångszon		1
1		
2		
3		
4	1	
5	2	4
6	1	
7		2
8	8	3
9		2

Tabell 3. Målstatistik för Tyskland under VM 2010 Sydafrika.

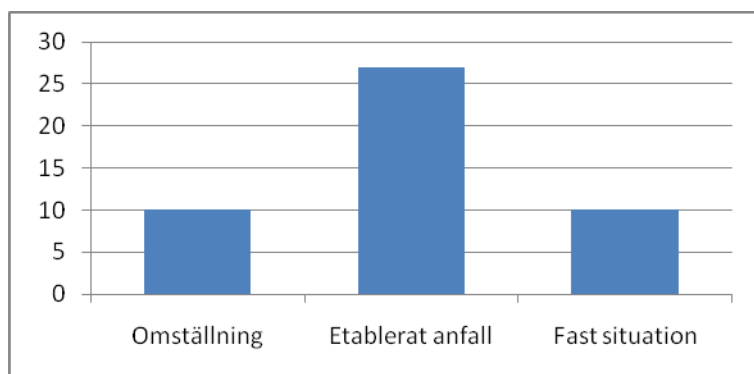
Tyskland	Mål	Målgivande passning
Omställning	3	
Etablerat anfall	10	
Fast situation	3	
Planyta		
Utgångszon		1
1		
2		
3		
4		2
5	1	5
6		1
7		2
8	15	5
9		

Tabell 4. Målstatistik för Uruguay under VM 2010 Sydafrika.

Uruguay	Mål	Målgivande passning
Omställning	2	
Etablerat anfall	5	
Fast situation	4	
Planyta		
Utgångszon		
1		1
2		1
3		
4		1
5	4	3
6		
7		1
8	7	1
9		1

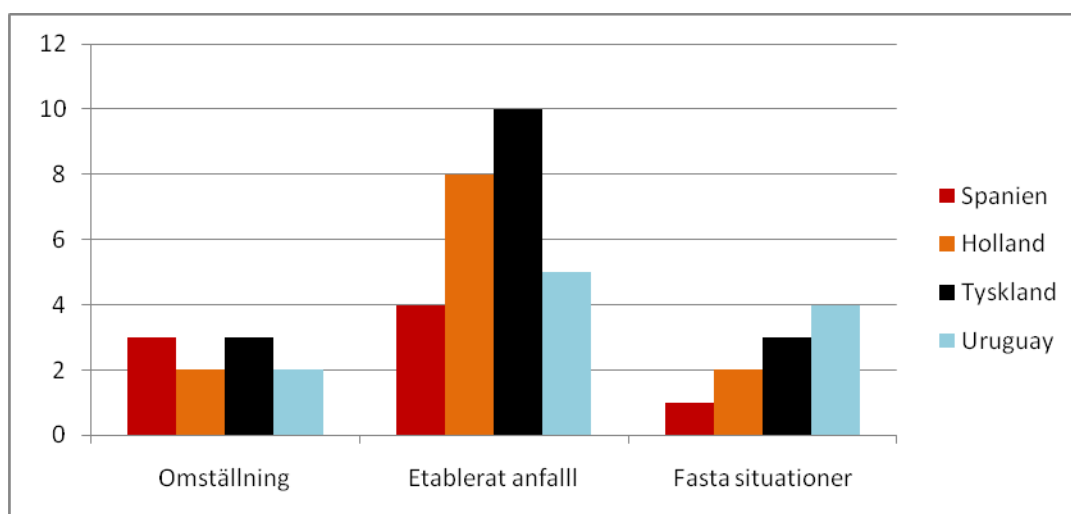
2.1 Hur många mål görs via etablerade anfall, omställningar och fasta situationer?

Totalt gjordes 47 antal mål av de fyra högst placerade lagen i VM 2010 Sydafrika. Majoriteten (27/47) gjordes vid etablerade anfall. Omställning och fast situation renderade 10 mål vardera.

Figur 2. Totalt antal mål, fördelat på omställning, etablerat anfall och fast situation, för de fyra högst placerade lagen i VM 2010 Sydafrika.

Fördelat för respektive lag visar resultaten att Spanien gör de flesta av sina mål via etablerade anfall (4/8), därefter via omställningar (3/8) och sist via fasta situationer (1/8). Holland gör flest mål via etablerade anfall (8/12), och lika många mål (2/12) via omställningar och fasta situationer. Tyskland gör också flest mål (10/16) via etablerade anfall, och lika många mål (3/16) via omställningar och fasta situationer. Uruguay gör även de flest mål via etablerade anfall (5/11), följt av fasta situationer (4/11) och sist via omställningar (2/11).

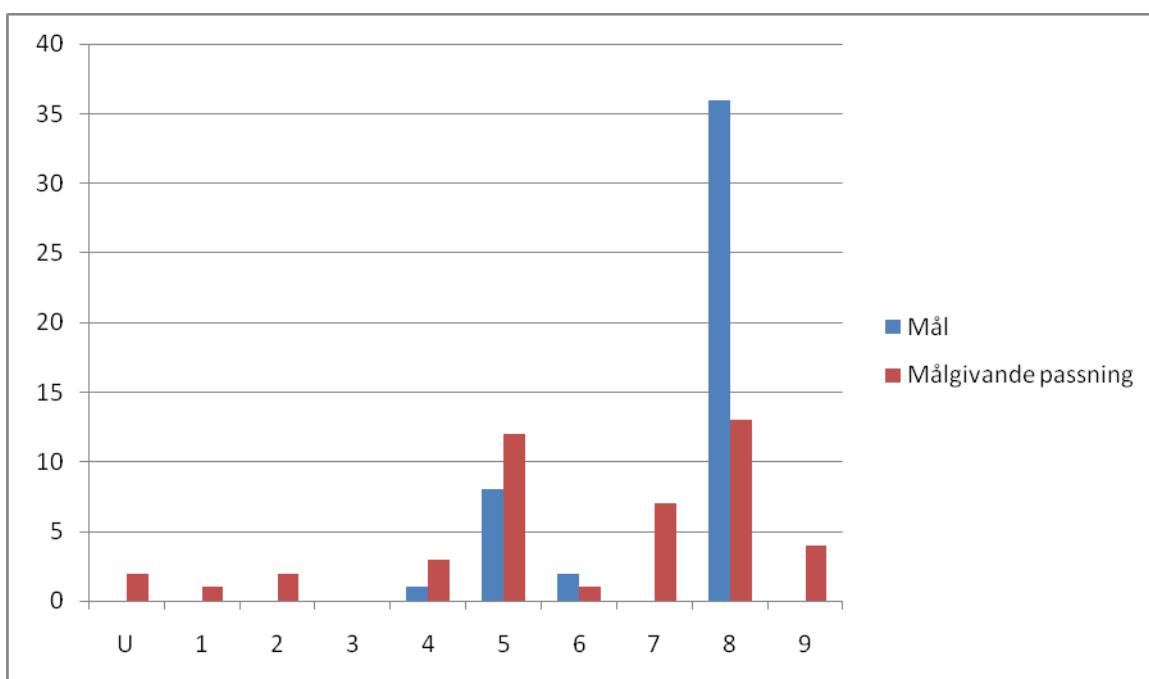

Figur 3. Antal mål fördelat på typ av mål för respektive lag.

2.2 Från vilken planzon görs respektive lags mål och varifrån slås den målgivande passningen?

De flesta målen (36/47) kommer från planzon 8 (straffområdet), därefter planzon 5 (8/47) och resterande mål kommer från planzon 6 (2/47) respektive planzon 4 (1/47).

De flesta målgivande passningarna kommer från planzon 5 (13/45), därefter planzon 8 (11/35), därefter planzon 7 (7/35). Återstående målgivande passningar är fördelade över Utgångszon, zon 1, zon 2, zon 4, zon 6, och zon 9.

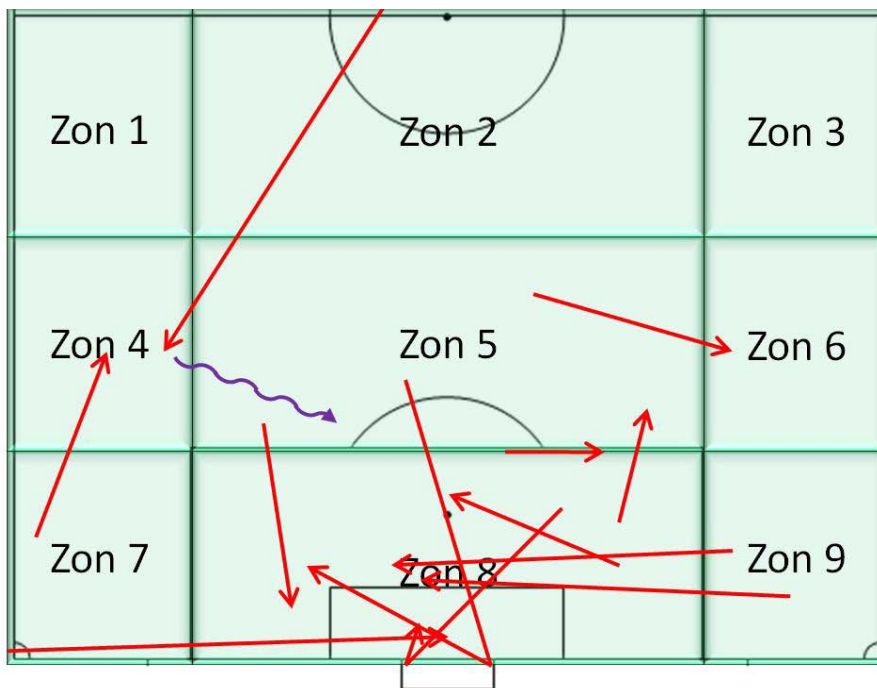

Figur 4. Antal mål och assist fördelade på planzoner U-9

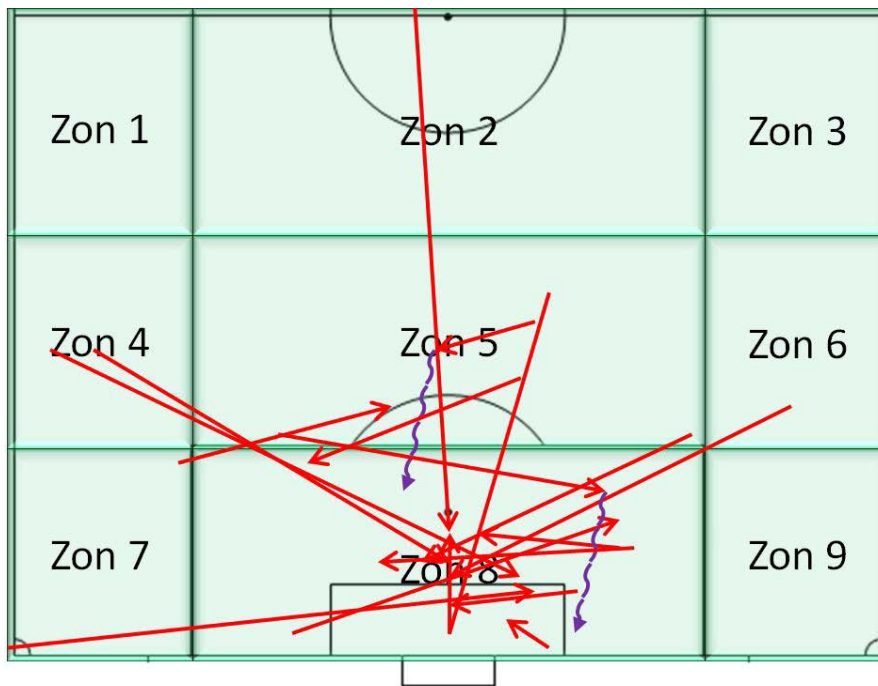
Utrit i planzonerna (figur 5-8) visas varifrån den målgivande passningen slagits och varifrån det målgivande avslutet slagits. I tre fall kommer målgivande avslut utan föregående passning och dessa är en målvaksretur, en straffspark respektive en frispark som slås direkt i mål. Vid retur från stolpe/ribba räknas det föregående avslutet som målgivande passning. I två fall kommer målgivande passning från utgångsytan, ett från inspark för målvakt och ett i en omställning med början strax utanför analyserade lagets straffområde.

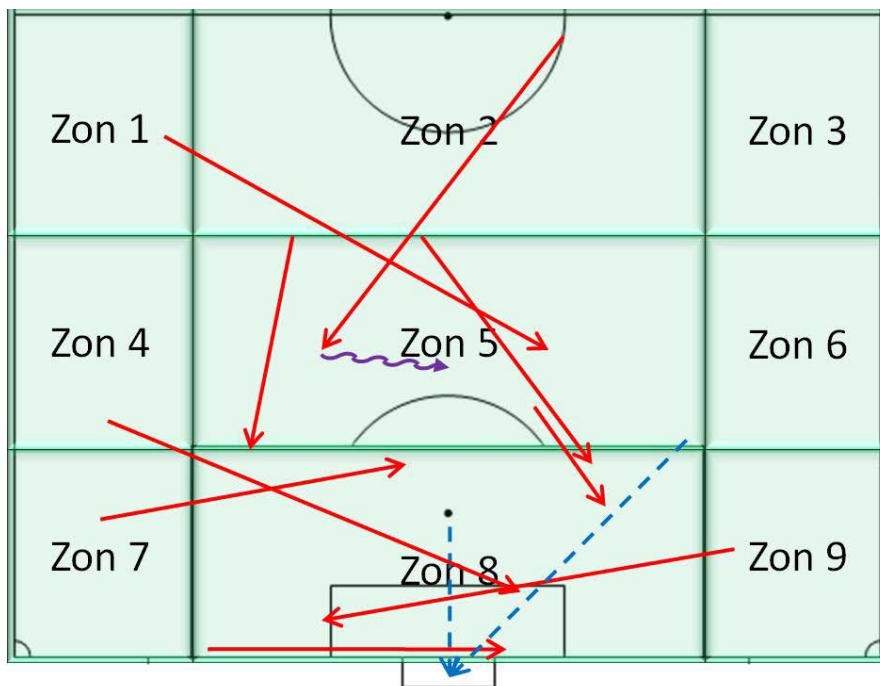
Figur 5. Spaniens målgivande passningar (röd heldragen pil), sett över planzonerna, samt mål utan målgivande passning (blå streckad pil) och mål efter förflyttning (drivning) av boll från enskild spelare (lila kurvig pil).

Figur 6. Hollands målgivande passningar (röd heldragen pil), sett över planzonerna, samt mål efter förflyttning (drivning) av boll från enskild spelare (lila kurvig pil).

Figur 7. Tysklands målgivande passningar (röd heldragen pil), sett över planzonerna, samt mål efter förflyttning (drivning) av boll från enskild spelare (lila kurvig pil).

Figur 8. Uruguays målgivande passningar (röd heldragen pil), sett över planzonerna, samt mål utan målgivande passning (blå streckad pil) och mål efter förflyttning (drivning) av boll från enskild spelare (lila kurvig pil).

Diskussion

Resultatet visar att överlägset flest mål kommer till inom straffområdet (planzon 8) och oftast efter/via etablerade anfall. Vissa liknelser kan göras – dock med reservation för avhandlingarnas olika syften, olika problemställningar och olika studieobjekt – med Andersson och Erikssons studie av måltillkomsten i Allsvenskan 2000. Studien påvisar att 85 % av målen görs inom straffområdet (C. Andersson & K. Eriksson, 2001: 3, 18). Tilläggas bör att vår studie avhandlar 47 mål, medans Andersson och Eriksson avhandlar hela 375 mål.

I jämförelse görs få mål via omställning och fasta situationer men intressant är att Uruguay gör nästan hälften av sina mål via fasta situationer (4/11), medans de andra lagen gör en bråkdel av sina mål via fasta situationer. Dock är två av dessa fyra situationer mer att beakta som följer av fasta situationer, i jämförelsevis med en straffspark. Att lagen gör så pass många mål via etablerade anfall kan tyda på att de lag som når långt i mästerskapet, eller åtminstone de fyra analyserade lagen, spelar med lågt risktagande i sitt anfallsspel, det vill säga att korta passningar efter marken (där risken för att förlora bollen är låg) prioriteras framför långa djupledspassningar i luften (där risken för att förlora bollen är hög). En faktor att beakta i resonemanget är att lagets skicklighet – och framförallt spelarnas individuella skicklighet – högst troligtvis påverkar (valet av) lagets spelsätt i anfall. Det tillsammans med att motståndarlagets taktik också bör påverka matchbilden och prioriterat anfallssätt för de analyserade lagen, till exempel ett utpräglat defensivt lag (med lågt försvarsspel) mot ett utpräglat offensivt Spanien.

Sett till målgivande passningar kommer majoriteten av passningarna från centralt i planen (planzon 5 och 8). Intressant att påpeka är att Tyskland, som gör flest mål av de fyra lagen (16 mål), med blott ett undantag slår alla sina målgivande passningar till och inom straffområdet (planzon 8). Holland har störst spridning till/i de olika planzonerna, medans Spanien och Uruguay likt Tyskland, till största del slår sina målgivande passningar till/i planzon 5 och 8. Anledningen till detta kan vara att lagen har som mål att ta sina avslut i olika delar av planen. Tyskland kanske hade som målsättning att nå straffområdet, medans Holland eller Uruguay hade som mål att avsluta anfällen tidigare, längre bak i planen. Därtill kan spelarnas individuella egenskaper och utgångspositioner påverka varifrån avsluten tas. Tysklands *Miroslav Klose* återfinns oftast i straffområdet, medans Hollands *Wesley Sneijder* återfinns utanför straffområdet.

Givetvis innehåller analyser som denna förhållandevis många/stora felkällor. Till att börja med är taktikanalyser (i jämförelse med exempelvis kvantitativa teknikanalyser) i grunden subjektiva, då spelet som analyseras oftast är mycket komplext med många övergångar mellan anfall-försvar och omställning-etablerat anfall, för att inte tala om faktorer som lagets taktik, spelartyper, etc.

Man kan också ifrågasätta resultatets relevans med givet antal lag/mål som analyserats. Vi anser att det är svårt att dra slutsatser om något annat än just de analyserade lagens sätt att anfalla på och man bör vara försiktig med att försöka peka på generella trender för mästerskapet eller fotbollen i stort. Hade studien gjorts större kan faktorer som insläppta mål ha tagits med i bedömningen, då faktum är att det lag som gör minst mål, Spanien (8 mål), vinner hela mästerskapet. Förmodligen har antalet insläppta mål stor relevans för Spaniens framgång.

Andra felkällor att belysa är planzonernas storlek och relevans. Analysen tenderar att bli generaliserande och resultatet ändras med bestämmandet av zonernas storlek. Därtill är det sällan som avslut följer direkt efter målgivande passning, utan oftast sker något slags behandling av bollen innan avslutet kommer. I resultatet visas bara extrema exempel, där bollen förflyttas av enskild spelare en längre sträcka i planen.

Framtida forskning på samma ämne kan belysa andra tävlingar, till exempel *Champions League*, och undersöka eventuella skillnader mellan klubb- och landslagsfotboll. En annan infallsvinkel vore att analysera andra lag i samma turnering, till exempel de fyra sämst placerade lagen, och undersöka deras val av anfallssätt. Studier kan också behandla på vilket sätt passningarna slås, om de är efter marken eller i luften, med insida/utsida av foten, etc. (se bland annat Hogbrandt & Björkman, 2001). Dessutom kan studier fokusera avslutsögonblicket och undersöka hur avslutet görs – med skott, med nick, etc. Vidare forskning kan också fokusera eventuella samband mellan måltyp och typ av passning, t.ex. längre passningar (framåt/i djupled) vid omställningar och/eller kortare passningar (bakåt/sidled/framåt/i djupled) vid etablerade anfall?

Sammanfattningsvis tycker vi att resultatet på ett tydligt sätt har besvarat våra frågeställningar och vi anser själva att arbetet håller en god validitet. Däremot är ämnet och metodvalet komplext vilket kan påverka arbetets reliabilitet i negativ riktning. Den slutsats vi kan dra av arbetet är att de analyserade lagen lyckas göra många mål via etablerade anfall inom straffområdet och göra färre mål via omställningar och fasta situationer.

Käll- och litteraturförteckning

Andersson, Christofer & Eriksson, Krister (2001). *Analys av Fotbollsallsvenskan år 2000 – En deskriptiv studie av målens tillkomst*. Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan: Examensarbete 1:2001.

Hogbrandt, Christer & Björkman, Kalle (2001). *Analys av målen i internationella tävlingsmatcher i fotboll för herrar, VM 1982, EM 1992 och EM 2000 – Hur gjordes de och hur såg förspelen ut?*. Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan: Examensarbete 4:2001.

Palmén, Magnus & Sahlgren, Ola (2007). *Matchanalys av fotboll – En studie av Malmö FF:s avslut 2006*. Malmö: Malmö Högskola, Enheten Idrottsvetenskap:
http://www.idrottsforum.org/articles/palmen_sahlgren/palmen_sahlgren071107.html [Acc. 2010-09-28]

Mårtens, Karl-Mikael (2007). *Att komma till skott: En observationsstudie av målchanser som skapades under VM i fotboll 2006*. Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan, GIH, Institutionen för idrotts- och hälsovetenskap:
<http://gih.diva-portal.org/smash/record.jsf?searchId=1&pid=diva2:779> [Acc. 2010-10-05]

Bilaga 1

Litteratursökning

Syfte och frågeställningar: Syftet med detta arbete är att kartlägga och jämföra anfalls-spelet hos de fyra högst placerade lagen, Spanien, Holland, Tyskland, Uruguay, under världsmästerskapen i fotboll 2010 i Sydafrika.

Våra frågeställningar är:

- Hur många mål görs via a) etablerade anfall? b) omställningar? c) fasta situationer?
- Från vilken planzon görs respektive lags mål och varifrån slås den målgivande passningen?

Vilka sökord har du använt?

Fotboll, VM, goals,

Var har du sökt?

GIH:s bibliotekskatalog, Google Scholar

Sökningar som gav relevant resultat

GIH:s bibliotekskatalog: Fotboll

Kommentarer

Vi upplevde det inte svårt att hitta relevanta resultat för vår studie.

Bilaga 2

Bokföring i tabell för målgivande passning respektive avslut i planzoner för:

Spanien

Holland

Tyskland

Uruguay